

ANUL II.

DUMINECĂ, 13 APRILIE 1897

No. 15

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACȚIA: | ADMINISTRAȚIA:

6, STRADA NOUĂ, 6

6, STRADA NOUĂ, 6

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Un an 12 Lei | O jumătate de an 6 Lei

Un trimestru 3 Lei

UN NUMĂR NOU 30 BANI

| UN NUMĂR VECHIU 50 BANI

ABONAMENTELE SE FAC PLĂTINDU-SE ÎNAINTE

EDITIUNEA ȘI PROPRIETATEA „LIGII PENTRU UNITATEA CULTURALĂ A TUTUROR ROMANILOR“

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL STRADA DOAMNEI, 16

FURNISOR AL CURȚII REGALE

1897.

SUMARUL No. 15

Secțiunile Ligii, de	CATON
Situația în Austria, de	REGULUS
De ce ne lipsește entuziasmul în chestiunile naționale? de d.	G. I. MEZINCESCU
Filosofia lui Platon, Rezumat din cursul de «Istoria filosofii antice» a d-lui.	C. R. MOTRU
Aromânii și Albanezii în Atena,	* * *

CRONICA GENERALĂ

Secțiunile Ligii	Libertatea în Ungaria
Federalismul în Austria	Bocete ungurești
Altă concesie Cehilor	Străini despre noi
	Toponimie ungurească în Macedonia

NOTIȚE DIVERSE

Noua invențiune a Doctorului Koch

INFORMAȚIUNI

BIBLIOGRAFIE

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 15.

13 Aprilie, 1897

SECTIUNILE LIGII

După cîți-va ani de mișcare în chestiunea națională, după valuri mari de entuziasm și cîte-va manifestațiuni de energie azi stăm tăcuți și indiferenți față cu tot ce se petrece în cauza națională, față cu tot ce privește întărirea Ligii.

De ce am tăinui lucrurile? E cert, că Liga se reculege încet, și multă trudă îi va trebui pînă să ajungă un grad de consolidare ca să poată răspunde cu succes misiunii ce și-a pus.

Secțiunile Ligii stau, în mare parte, în părăsire și uitare. Unele par-că-ți fac impresia unor cimitire în cari zac în părăginire mormintele ideilor și aspirațiunilor ce ne încălziseră timp de cîți-va ani.

Stăm reci și impasibili și ne petrecem vremea făcînd — critică și zeflemele. Găsim mereu cusururi, cu rost și fără rost, și par'că întreaga noastră societate e cuprinsă de un sentiment de piroteală și de idiosincrasie față cu tot ce ne însuflețea mai anii trecuți.

Cel puțin așa se zice une-ori, că suntem «obosiți.» Firește! Cele două trei mitinguri de an-țerț ne-au enervat și cei cîți-va Lei pe cari i vom fi sacrificat pe altarul cauzei ne-au adus la sapă de lemn!....

Au mai intervenit apoi certuri peste munți, oare-cari trădări și desbinări și natural că ele trebuiau să stingă focul sacru în inimile noastre și să ne turtească.

Trist spectacol, trist pentru-că probează lipsa noastră de statornicie și dă prilej adversarilor noștri de a ne crede obosiți de o cauză, ce ar trebui să i se pară sfîntă fie-cărui Român ajuns la vîrsta bărbăției, ajuns la maturitate intelectuală și morală.

Unde o să ajungă țara asta, dacă într'o chestiune vitală pentru ea și întreg poporul românesc, noi, cărturarii, ne «plictisim» și ne «scîrbim» așa de repede par'că am fi lipsiți de conștiință națională.

Unii nu se interesează de Ligă pentru că sunt obosiți de marile isprăvuri pe cari le vor fi făcut, — alții pentru că nu le place cum merg lucrurile și iar alții pentru că, absorbiți de interesele materiale ale bunului trai, sunt lipsiți de ori-și-ce idealitate și ast-fel incapabili de a se avînta la nivelul înalt al ideii naționale.

... Simțiri reci, harfe sdrobite
Mici de zile, mari de patimil

Dar în afară de aceste categorii de oameni mai este una: a celor ce au și inimă și înțelegere pentru scopurile Ligii, dar n'au suficiența energie, n'au curajul civic de a ieși odată din sfera platonicele simțiri și idei și de a trece pe terenul faptelor pozitive.

La aceștia ne gîndim, cînd seamă ne dăm de starea de desorganizare în care se găsesc de un cîrd de vreme o mulțime de Secțiuni din provincie ale Ligii.

Suntem siguri că toți Ligiștii convinși vor admite împreună cu noi, că ori-ce cauză își are fazele ei de înaintare, de stagnare, de reacțiune și iarăș de progres.

E netăgăduit, că în chestiunea națională se observă de un timp încoace o fasă de stagnațiune. După tot ce știm, această stare se explică. Dar tocmai pentru că fie-care Român și-o poate explica, dorul nostru, al tuturor, trebuie să fie ca această fază de stagnare să se termine cât de curînd.

Imensa majoritate a publicului românesc nu numai că nu se poate simți obosită, ci, din potrivă, cere ca Liga să fie consolidată din nou, mai sistematic și mai trainic, ca ast-fel ea, și cu dînsa chestiunea națională, să poată lua tîn nou avînt.

Dar pentru ca acest dor al tuturor inimilor românești să poată fi îndeplinit, trebuie să ne stringem noi, Ligiștii, rîndurile.

Pacea și armonia odată restabilită la centru, comitetul central executiv lucrează cu zel și abnegare, dar sporul nu corespunde ostenețelor, pentru că multe Secțiuni ale Ligii au rămas desființate, fără ca să se fie găsit pînă astăzi oameni destul de energici în localitățile respective spre a le reînființa și a le da o nouă viață.

Cetitorii noștri vor găsi în alt loc al revistei noastre o mică, dar întristătoare, statistică despre starea de decadență în care au rămas unele Secțiuni. Unele din ele sunt desființate, altele persistă într'o letargie orientală și numai 16 din vr'o 42, cîte erau mai înainte, funcționează regulat și țin cu tărie steagul Ligii.

Dar puterea Ligii nu rezidă numai în Secțiunea de București și în cîte-va Secțiuni din orașele mari ale țării, ci în *totalitatea* Secțiunilor ei, în adesiunea și spiritul

de jertfă și abnegare al tuturor Românilor.

De ce nu mai funcționează Secțiunile de cari vorbim?

Certuri și desbinări pe chestia *națională* nu mai pot fi la mijloc, pentru-că toți oamenii gînditori știu astă-zi, că rivalități de partid nu au nici o rațiune de a fi într'o chestie care este și trebuie să fie a tuturor straturilor poporului. Nu poate fi deci la mijloc, decît o lipsă de interes și uneori chiar oare-care îndolență pe cît de condamnabilă pe atît de fatală unei instituții ce nu se poate desvolta, decît cu concursul tuturor.

E timpul suprem ca această stare de lucruri să se sfîrșească, și de aceea credem, că se vor fi găsind în deosebitele localități oameni de inimă cari să simtă, să înțeleagă și să vroiască a reconstitui Secțiunile, iar pe cele adormite să le trezească la conștiința datoriei lor de a se reorganiza și de a se pune de urgență în relațiuni cu comitetul central executiv.

E o chestiune de onoare și de demnitate națională, ca Secțiunile să se reconstituească și să-și reînceapă funcțiunea lor.

Dacă pe fie-care zi adversarii noștri se organizează și adună colosale fonduri materiale menite a susține atacul în potrivea naționalității noastre, am fi de rîsul lor, dacă nu ne am da toate silințele a ne consolida într'o falangă de bărbați conștiinți de datoriile noastre, conștiinți de situația actuală și de menirea în viitor a poporului din care facem parte.

Facem deci un călduros apel la toți Românii cu iubire de neam și de țară, invitîndu-i să ia, în localitățile în cari se găsesc, inițiativa de a reconstitui Secțiunile Ligii și de a le pune în condițiuni prielnice unui real și durabil avînt.

Caton.

SITUAȚIA ÎN AUSTRIA

Chestiunea naționalităților din Austria a consumat, în cursul celor din urmă patru zeci de ani, o mulțime de ministere și de individualități politice. Astfel nici simulacrul de demisie a cabinetului Badeni nu a prea surprins pe cei ce sunt în curentul mișcărilor politice din imperiul «improbabilităților», cum poreclise odată un bărbat de Stat austriac, imperiul habsburgic.

Abia mai este țară în Europa, unde oamenii de Stat să poată fi atât de repede usați ca în Austria. Profund conservatoare și extrem de timidă, politica oficială austriacă n'a prea știut nici-odată ce vrea. În timpul contelui Taaffe și a lui Windisch-Graetz, întocmai ca acum în era contelui Badeni, politica austriacă internă este caracterizată prin o totală lipsă de sistem. Ea se compunea din expediente și se menținea cu chiu cu vai de azi pe mâine.

Cabinetul Windisch-Graetz se sprijinea pe o majoritate parlamentară ce se alcătua din liberali, din conservatori, clericali și feudali și din Poloni. Liberalii erau de naționalitate germană și reprezentau, în chestiunea naționalităților, principiul centralizațiunii și al hegemoniei artificiale germane; conservatorii erau federaliști pe baze istorice, și animați de ideea egalității drepturilor naționale a popoarelor din imperiu; liberalii apărau libertatea învățămîntului, sau căutau cel puțin să-l ferească de influențele catolicismului, sau mai bine zis ale ultramontanismului; conservatorii-clericali și feudali, cereau și cer stabilirea unui control direct al clerului catolic asupra întregii instrucțiuni publice. Putea să se afirme timp îndelungat un cabinet, ce trebuia să se razime pe o majoritate atât de subredă în elementele ei constitutive?

După căderea cabinetului Windisch Graetz

urmă Badeni. Pînă aci contele Badeni fusese guvernator al Galiției, unde își făcuse o foarte problematică reputațiune, în urma atitudinii sale față cu nenorociții Ruteni, cari locuiesc pe acel teritor al șleahtei poloneze.

Sistemul pe care-l folosea contele Badeni în Galiția, îi repurtă semnificativul epitet de «*mină de fier*» — ceea ce în Austria, și mai ales într'o chestie națională, înseamnă un absolutism mai mult sau mai puțin deghizat de aparențe constituționale. Această reputațiune de străjnicie, de care se bucura contele Badeni, făcuse pe multă lume politică să creadă, că politica Vienei are să devie virilă de astă dată, și că cercurile politice hotărîtoare au să părăsească odată atitudinea lor de struț, și au să caute a regula, *post tot discrimina rerum*, chestiunea naționalităților, cel puțin în Austria deocamdată.

Dar timpul trecea, situațiile se încurcau și se descurcau, însă politica oficială vieneză, rămînea aceeași: lipsită de ori-ce ideie pozitivă realității stărilor de lucruri, și lipsită de ori ce energie.

Reforma electorală pe care contele Badeni o trecu prin Camere și o făcu lege, înmulția cu 72 numărul deputaților din Camera Austriei.

Alegerile făcute pe baza legii electorale astfel reformate, schimbarea întru cît-va raporturile partidelor. Liberalii germani, cari odinioară erau un partid mare și puternic, au eșit considerabil slăbiți din ultimile alegeri. Nici schimbarea etichetei lor învechite și discreditate din partid *liberal* în partid *progresist* n'a putut împiedica sguuirea acestui partid, pe care Plener sen. Herbst, Unger, Giskra s.a. îl prefăcuseră într'o cetățue a hegemoniei germane, ce-

tăţue ce părea mai înainte inexpugnabilă. Pe de altă parte clericali, creştinii-sociali şi Cehii tineri au ieşit întăriţi.

Contele Badeni nu a ţinut de astădată să «conducă el» alegerile. Ele s'au făcut în condiţiuni de libertate. Numai în Galiţia ele s'au săvârşit şi de astădată după tradiţia poloneză-maghiară: cu bătăi, vărsări de sânge, arestări ilegale, cu corupţiuni şi ticăloşii de toate gradele şi de toate nuanţele.

Fireşte, că în asemenea condiţiuni guvernul austriac nu avea o majoritate parlamentară, pentru că nu şi-o «făcuse» dinainte. El trebuia să şi-o alcătuiască abia după constituirea Camerii şi după împrejurări. Dar el voia ca în această majoritate să fie neapărat şi partidul Cehilor, de oare-ce contele Badeni părea a fi dispus să le facă acestora oare-cari concesiuni naţionaliste.

În afară de Cehi, majoritatea mai coprindea pe Polonezi şi avea să coprinză şi pe marii proprietari germani cari ţin la actuala constituţiune.

Concesiunea pe care o făcu contele Badeni Cehilor în forma unei ordonanţe, care pune limba cehă pe o treaptă de egalitate cu cea germană în administraţiunea Boemiei, era negreşit o concesiune de valoare, dar în acelaş timp ea a nemulţumit pe Germani, şi ast-fel partidul constituţional al marilor proprietari germani, (*verfassungstreuer Grossgrundbesitz*), făcea dificultăţi de a intra într'o majoritate docilă contelui Badeni. De aci simulacrul de demisie al guvernului austriac.

Însă un autograf împărătesc, publicat în Monitorul Oficial, asigură pe contele Badeni de nestrămutata încredere a împăratului Francisc Josef, şi îi cere a nu se lăsa influenţat de fluctuaţiunile partidelor. Acest cuvînt de ordin împărătesc avu efectul dorit: partidul constituţional al marilor proprietari germani cedă şi intră cu arme şi bagaj în tabăra guvernului.

Înjghebată în asemenea condiţiuni, majoritatea pe care trebuie să se razime contele Badeni apare compusă din elemente atît de eterogene şi disparate, încît dintr'o zi într'alta ea se poate surpa şi poate sdruncina situaţiunea parlamentară a guvernului.

Vorba e însă, că dinamica parlamentară nu este în Austria decît o paradă, fără vr'o importanţă hotărîtoare pentru echilibrul politic al guvernului.

Rămîne însă să vedem, dacă menţinerea contelui Badeni în fruntea guvernului va însemna, în chestia naţionalităţilor, mai mult decît acordarea citor-va crimpeie de concesiuni naţionaliste pe seama Cehilor şi decît reînnoirea pactului austro-ungar.

Mai ales acum, cînd războiul general pare că ar putea izbucni în fie-care moment, naţionalităţile din Austro-Ungaria vor fi aşteptînd mai mult decît crimpeie de concesiuni, vor fi aşteptînd recunoaşterea deplină şi leală a *drepturilor lor* de existenţă şi dezvoltare naţională.

Politica oficială austriacă va înţelege ea, măcar acum, imperioasa necesitate de a se conforma acestor aşteptări ale popoarelor sale? Ne indoim.

Regulus.

DE CE NE LIPSEŞTE ENTUZIASMUL ÎN CHESTIUNILE NAŢIONALE?

II

Tinerimea! Ce cuvînt magic!

În adevăr, dacă răsfoim pe îndelete istoria, vom găsi numele tinerimii săpat pe

toate acele pagini celebre cari ne vorbesc de vremile cînd naţiunile se deşteaptă dintr'un somn lung, cînd marile mişcări naţionale şi sociale răstoarnă şi ridică, dărîmă

și clădesc, schimbînd fața omenirii uimate. Da, corpul cel mai bun conducător de entuziasm, de sentimente nobile, de idei mari și frumoase e tinerimea, și prin trupul ei trebuit-au să treacă marile curente generoase pentru a face să vibreze masa întregă a neamurilor împilate, a popoarelor îndobitocite și amortite.

Ce frumos rol a avut tinerimea în toate luptele naționale, în propagarea ideilor mîntuitoare!

Cînd nemuritorul și blîndul Crist a voit să mîntuie omenirea, la cine s'a adresat? A zis el: lăsați copii să vină la mine! pentru că știa că în copilărie se nasc și se formează deprinderile, năravurile, obiceiurile cari se păstrează pînă în adînci bătrînețe. Bătrînii «erau învechiți în zile rele» și el voia să-i crească pe copii în zile bune, în contact cu dînsul, la umbra cugetărilor sale, știind că ast-fel doctrina-i va face încunjurul lumii! Prin tinerime, spera Cristos să poată regenera universul!

Mai tîrziu, pe vremea Renașterii, cînd popoarele au început a se bucura de luminile culturii, ale artei și ale literaturii, cine a fost în fruntea lor, dacă nu tinerii cari s'au adîncit setoși de carte și entuziaști în prăfuitele bucoavne de prin monastiri!

Revoluțiunea franceză, acel eveniment mai fără pereche în istoria omenirii, care a făcut în ciți-va ani aceea ce milenii nu putuseră face, revoluțiunea franceză n'a fost ea pornită de tineri? Ni se va zice că la 1779 întreg poporul francez, cu mic cu mare s'a ridicat ca un singur om, dar vom răspunde că nu din 1789 a început revoluțiunea franceză: atunci ea s'a manifestat ochilor lumii, dar germenul ei a fost semănat cu aproape un veac înainte de marii scriitori Voltaire, J. J. Rousseau și Montesquieu într'un pămînt foarte roditor: în sînul tinerimii franceze, și martoră ne este istoria că acea sămînță a dat roade îmbelșugată.

Dar pentru ce să mai căutăm în anele istoriei universale marile fapte ale tinerimii de toate neamurile, cînd însăș istoria noastră ne arată cît de mare rol a jucat această tinerime în schimbările ce am suferit în cursul timpurilor.

Cine a întruchipat, cine a personificat aspirațiunile neamului românesc de la începutul veacului de față, dacă nu tinerimea? Pe băncile universității, în vîrstă *abia încă* de 19 ani, Mihail Kogălniceanu scria entuziastele-i «*Esquisse sur les Cigains*» și «*Histoire de la Dacie*» Ion Ghica, Ion Brătianu, Costache Rosetti, Dumitru Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Heliade Rădulescu, Vasile Alexandri, Dumitru Bolintineanu, Costache Negri, Manolache-Costache, Vasile Boerescu, Barbu Catargiu, Lascar Catargiu, în sfîrșit Nicolae Blaremburg, Alexandru Lahovary, Dumitru Sturdza, au avut o tinerete frumoasă și bărbată, ca o epopee antică și din acea tinerete, din frămîntările, din zbuciumările ei, a eșit România modernă, vis de aur al acelei generațiuni. O asemenea tinerime e idealul ori cării țări care năzuește spre progres, și dacă națiunea noastră ar fi avut facultatea de a cere un lucru de la Atotputernicul, ea nu ar fi putut pretinde un dar mai prețios, mai regesc, mai măreț de cît acela pe care i l'a hărăzit în veacul de față, decît acea pleiadă de tineri inteligenți, talentați și cinstiți, cari ca prin minune, țîșniră acum trei sferturi de secol din pămîntul mănos, dar mult încercat al Țării Românești.

O altă pildă frumoasă și înălțătoare de inimi despre rolul tinerimii în istorie, ne-o dă purtarea școlarilor Teodor Codrescu, Emanoil Morțun și Emanoil Filipescu de la Academia Mihăileană din Iași la 1843, cînd mai mulți boeri propuseră Obșteștii Adunări să desființeze cursul superior de la Academie și să'l înlocuiască cu cursuri franceze și eline. Atunci, în mijlocul unei Camere compuse din adversari, acei trei

tineri găsiră în sufletul lor patriotic atita putere și atita însuflețire încit făcură să triumfe ideia de care erau animați și izbutiră să convingă pe boerii întetiți de Ruși, că limba românească e destoinică să exprime cele mai înalte și mai științifice cugetări.

Cîte fapte frumoase nu au săvîrșit tinerii în viața omenirii! Era destul ca o mare primejdie să se arate la orizontul vieții unei națiuni, pentru ca mînia și patriotismul să clocotească în sufletul copiilor ei și să-i facă a-și jertfi trupurile și mințile în lupte necurmăte pînă ce națiunea, învingătoare, își întindea flamurile spre vaza lumii sau, învinsă, perea de pe fața pămîntului, mai bine decît să rămîie vecinic robită.

Dar atunci suntem un neam stors de luptele trecutului, un neam fără vlagă trupească și morală, care nu mai are de nădăjduit nimic? Și dacă nu e așa, apoi cum am putea să facem ca tinerimea noastră să iasă din neiertata ei toropeală? Ce creștere să-i dăm, ca din școalele noastre ea să iasă conștientă și pe deplin pregătită pentru a intra în focul luptelor noastre naționale?

III

Dacă cercetăm programele tuturor școlilor primare, secundare și superioare cu deamănuntul, nu găsim obiect mai apt pentru a deștepta și a întreține focul patriotismului decît istoria patriei. Învățătorul, institutorul, profesorul însărcinat cu predarea ei trebuie să fie un bun pedagog, dar în acelaș timp și un poet, un om inspirat și bine pătruns de faptele mari ale trecutului nostru, un om care să găsească accente profetice pentru a zugrăvi aceste fapte, pentru a ne glorifica eroii, pentru a face ca un fir fosforescent să pătrunză șirul întunecat al evenimentelor; în sfîrșit acest învățător, acest institutor, acest pro-

fesor ar trebui să cunoască bine istoria noastră și să fie plin de dînsa.

Căci istoria patriei, pe lingă că e povăuitoarea vieții, pe lingă că e martora vremilor, mai e și un puternic stimulent, o deșteptătoare a națiunilor asuprite sau amorțite, de care acestea au neapărată nevoie ori de cîte ori voesc să-și ridice capul spre viața națională.

Ce am fi ajuns noi Românii în timpurile de răstribite ce au precedat și au urmat marile noastre mișcări, dacă nu am fi avut drept mîngiere sînul istoriei, pe care să ne putem pleca fruntea și să nu desperăm ast-fel de viitorul neamului care în trecut a săvîrșit atitea mari fapte?

Marele om politic, oratorul neîntrecut, Mihail Kogălniceanu, zicea la 1852, pe un timp cînd nouri negri întuneceau orizontul țării aceștia și făceau pe unii din patrioți să piardă nădejdea mîntuitoare: (1).

«Dacă vr'odinioară studiul istoriei a fost trebuitor, aceasta este în epoca noastră, în acest timp de haos, cînd și oameni publici și oameni privați, bătrîni și tineri, ne-am văzut individualitățile sfîșiate și iluziile ce ne erau mai plăcute, șterse. Intr'un asemenea timp, limanul de mîntuire, altarul de răzimat pentru noi este studiul istoriei, singurul oracol care ne mai poate spune viitorul.»

Și mai departe istoricul, descriind greutățile prin cari a trebuit să treacă pentru ca să poată da luminii letopisețele, zice:

«Munca aceasta a fost pentru mine mîngierea în desnădejde, refugiul în contra uritului, un azil în contra întimplărilor și a prigonirilor din afară, precum și a turburărilor din lăuntru. Înșelat în toate speranțele mele, închis în Rîșca, de două ori deșțarat, studiul Letopiseților, singura istorie națională ce avem pînă acum, a fost pentru mine o nevoie și o mîntuire. Nici că mă căesc dar de munca materială ce m'a costat adunarea manuscriselor; confruntarea și colațio-

(1) Vezi: Cronicele României, Tomul I-ii (Ed. II, 1872) Prefața la întîia edițiune, pag. 23.

narea deosebitelor texturi și, în sfârșit, publicarea unei ediții pe cit cu puțință corectă și deplină.»

Numai ast-fel, adîncindu-se în studiul istoriei patriei, putut-au Kogălniceanu și tovarășii săi de luptă să aibă curajul și tăria morală ce li se cerea pentru a scoate la capăt visul lor de aur, România modernă! Și iată ce concluzii entuziaste și patriotice scoteau dînșii din cursul întreg al istoriei noastre (1):

«In noi este ceva tare, puternic, providențial, care ne-a apărat în niște epoce cînd au căzut imperii mult mai zdravene. Conștiința națională este încă vergură; coaja singură îi este îmbătrînită. Existența unui popor este un lung an, cum a zis un scriitor francez, care și el are zilele sale de pîclă și de lumină strălucitoare, timpurile sale de amorteală și de mănoase secerișuri.

Să nu uităm că patru secolii de sclavie au apăsasupra Greciei, fără ca să poată smulge din inima fiilor ei acea antică naționalitate, pre care paloșul lui Mahomet al doilea amenința de a o stinge pentru de-apururea.

Asemenea înalte considerații, întâmplările timpurilor trecute, adică istoria, ni le pot insufla mai cu ușurință. Intr'o epocă ca a noastră, plină de toate decepțiile, în care spiritele atît de mult lucrează și inimile atît de vii simțesc nevoile unei credințe, ce hrană putem să avem mai îndestulătoare pentru nerăbdările și îndoelile noastre decît cultul țării noastre? Cetindu i istoria, am avea mai multă ispită pentru trecut, ne-am prețui mai mult prezentul și am spera mai mult de la viitor; căci analele noastre ne-ar arăta vederat că prevedința nici odată nu ne-a lipsit și că părinții noștri deși au avut greutăți și pedici pe cari noi nu le vom întîlni, ei nici odinioară n'au desnădăjduit de dînșii și de țara lor.»

In adevăr, dacă mai sperăm ca tinerimea noastră să se ridice din toropeala în care zace, apoi este că avem dinaintea ochilor noștri făclia deapururi luminătoare a istoriei, care ne arată atîtea pilde mărețe de resurecțiuni naționale și care ne face să vedem în fie-care epocă schimbări așa de neașteptate, încît au dejucat toate calculele

diplomaților și ale înțelepților. Și comparînd acele epoci de resurecțiuni cu epoca noastră, nu ne putem împedica de a nutri speranțe în peptul nostru, nu ne putem opri de a întrezări printre nori un viitor strălucit țării în care ne-am născut și neamului din care facem parte!

Cîte fapte mari, cîte cariere celebre n'a determinat acea făclie a istoriei! Alexandru cel Mare, știind Iliada pe de rost, Napoleon, amoretat de comentariile lui Cezar, Carol XV, deșteptîndu-și geniul spre izbînzii și slavă, prin cetirea vieții Macedoneanului, scrisă de Cvint Curtius: iată încă un mare merit al istoriei: deșteptarea emulațiunii.

«In Franța, spune Kogălniceanu, (1) țăranul, seara la colțul focului, ca să se odihnească de trudele zilei, citește mărețele reforme ale Constituantei și strălucitele biruințe ale lui Napoleon.

In Prusia, de cîte ori mi s'a întîmplat să văd în vremea popasului, pe muncitorul de pămînt citind la umbra unui copaciu faptele marelui Frideric!»

Sully zicea că idealul său este să vază Dumineca în oala fie-cărui țăran o ciorbă apetisantă de găină. Nu-i vorbă, idealul lui Sully nu este de lepădat nici în veacul XIX, în Belgia Orientului, dar de dragul viitorului acestui neam noi preferăm să vedem Dumineca în mina fie-cărui țăran «Istoria lui Mihai Viteazul» de Bălcescu, sau măcar «Istoria» domnului Xenopol!

Cît este însă de la realitate la ideal! Astăzi copiilor li se toacă capul cu istoria patriei încă din clasa a 2-a primară, dar cerce-tînd cu deamănuntul vom băga de seamă, că nu le rămîne în cap, după ce-și isprăvesc învățătura, nici a mia parte din cit trebuiau să învețe. Mihniți am asistat la examene de bacalaureat unde elevii nu știau nici să adune cum se cade, alte ori nici chiar să citească omenește; dar cu inima și mai strînsă de durere am văzut

(1) Idem, ibidem, p. 28.

(1) Loc. cit. p. XXXIII

că s'au găsit candidați cari cunoșteau tot așa de puțin istoria patriei că și pe a Chinei și cari ar fi pus pe Ștefan cel Mare în secolul al XI-lea!

Care să fie pricina că în școlăle noastre nu se învață istoria patriei?

George I. Mezincescu,

(Va urma)

FILOSOFIA LUI PLATON

(Resumat din cursul de «ISTORIA FILOSOFII ANTICE» ținut de d-nul C. Rădulescu Motru.)

V

Sufletul și raporturile matematice

În rindul acelor teorii menite să aducă o îndulcire la contrastul dintre *ideia* și *materie* trebuiesc socotite înainte de toate teoria despre un suflet al universului și aceea despre rolul avuț de raporturile matematice la formarea lumii sensibile.

Materia era, după concepțiunea lui Platon, un ce inform, fără viață și indefinit; ca atare incapabilă de a produce prin sine însăși fenomenele fizice pe cari le percepem noi cu simțurile noastre. La proprietățile ei trebuia adăogat un agent nou și în afară de ea, pentru ca prin dînsul să-i fie mijlocită copiarea lumii eterne, a lumii ideilor.

Acest agent în afară de materie mijlocitor între *materie* și *ideie* îl numește Platon *suflet*. Intru atit, întru cît el se întinde asupra întregului univers, se numește sufletul universului.

Sufletul este părtaș la substanțialitatea ideilor, dar în acelaș timp nu este cu desăvîrșire străin de natura materii. El este un ce mijlociu, cîmpus din substanță și accident; etern și cu toate acestea primitor de forme peritoare.

Prin intermediarul acestui suflet își explică ast-fel Platon aparițiunea fenomenelor din univers. Sufletul este agentul creator, față de elementul pasiv, care este materia; el este cauza mișcării și a transformării în univers.

În această transformare pe care o suferă materia de la agentul creator, toate se petrec însă după un plan divin. Sufletul transformă materia într'un chip armonic; căci formele produse de dînsul sunt dispuse după *raporturi matematice*. Sufletul înțelege

și crează numai în raporturi matematice. Aceste raporturi sunt dar modalitatea prin care se operează copiarea lumii eterne; ele formează trecerea de la lumea sensibilă la lumea ideilor. Intocmai cum armonia muzicală este datorită dispozițiunii diferitelor sunete în anumite raporturi matematice, tot asemenea și înfățișarea universului este datorită dispunerii elementelor sale în ordine numerică. Corpurile cerești, pămîntul și corpurile sale, toate sunt preformate de aceste raporturi; căci numai prin preformare venită de la ele sunt corpurile obiecte ale realității sensibile. Materia singură, lăsată de sine, ar fi rămas în veci un caos inform și fără viață. Agentul care îi dă forma și viața este sufletul; manifestarea acestuia se face după raporturi matematice.

VI

Omul și nemurirea sufletului

Acelaș dualism, și pentru înlăturarea contradicțiunilor isvorite din acest dualism, aceleași teorii intermediare, revin apoi prin analogie la Platon, cînd e vorba să explice pe om și pozițiunea acestuia în univers.

Omul este universul în mic; de aceea contrastul dintre *ideia* și *materie* trebuie să-și găsească și la dînsul un ce corepunzător.

După Platon omul are viața sa sufletească împărțită în trei părți. O parte o formează rațiunea, propriu zisă; element divin, care pune pe om în comunicație cu lumea ideilor eterne; iar o altă parte o formează simțurile, elementul variabil al vieții omului. Intre aceste două intervine apoi cu un element mijlociu curagiul (θυμὸς) care stăpînește pe cel din urmă pentru a

face posibilă conducerea lui după povețele rațiunii. Aceste trei părți ale vieții sufletești sunt indicate de însăși înfățișarea fizică a omului. Creerul este partea corpului în care residă rațiunea, inima este reședința curagiului, iar partea de jos a corpului omenesc e lăsată ca domeniu pentru simțuri. Impărțirea avea chiar și o aplicațiune mai largă antropologică. Diferențele de rase între popoare erau explicate din preponderanța unuia sau altuia dintr'aceste trei elemente ale vieții sufletești. Ast-fel Fenicienii și Egiptenii, zicea Platon, sunt caracterizați prin preponderanța pe care o au asupra vieții lor apetiturile simțurilor; Tracii și Scitii prin curaj; iar Elenii prin marea dezvoltare pe care o are la dînsi rațiunea. Impărțirea se mai putea încă extinde asupra întregii lumi organice. În acest caz, viața plantelor corespundea la o viață mărginită numai la simțuri; animalele, afară de om, la aceasta înbogătită însă și cu curaj; iar a omului pe lîngă curaj și cu rațiune.

Elementul rațional din sufletul omului era acela dar care corespundea lumii eterne a ideilor din planul întreg al universului. Și precum ideile reprezentau unitatea, nedivisibilitatea, invariabilitatea, etc., față de materie; tot asemenea și rațiunea avea aceleași proprietăți față de simțuri.

În înțeles mai restrîns noțiunea de suflet se găsește identificată la Platon numai cu acest element rațional. Pentru a exprima viața sensibilă, dînsul se servea de noțiunea corpului; așa că din această restricțiune contrastul celor două părți ale vieții sufletești se transformase în contrastul dintre suflet și corp.

Se înțelege de la sine că aceeași metodă, care ajutase pe Platon să constituie o lume a *ideilor* deosebită de lumea sensibilă, era întrebuințată acum de dînsul și pentru a explica proprietățile sufletului în deosebire de corp. Tot raționamentul se face iarăși prin metoda *apagogenică*. De oare-ce viața pur sensibilă, argumentează Platon, nu explică pe deplin viața sufletească a omului, urmează că trebuie să fie un ce deosebit de corp și anume opus acestuia, care să explice.

Acest opus este sufletul, în înțelesul restrîns de element rațional. Și ca atare,

el are toate proprietățile contrarii proprietăților simțurilor. E capabil de unitate, de obiectivitate, de spontaneitate, etc., fiindcă viața simțurilor e subiectivă, e pasivă, variabilă, etc.

Dintre toate aceste atribute să ne oprim asupra unuia în special, care le resumă aproape pe cele-lalte și ca atare are o importanță deosebită.

Corpul fiind un produs al materiei este muritor; sufletul ca opus al corpului urmează dar să fie *nemuritor*.

Nemurirea sufletului se impune ca un postulat pentru a explica viața sufletească a omului. Căci fără acest postulat viața sufletească ni s'ar înfățișa numai într'un lanț de contradicțiuni și n'am avea înainte de toate nici un sprijin pentru a întemeia credința în posibilitatea științei. Adevărata știință, după filosofia antică, precum am mai arătat-o în capitolele precedente, nu putea să existe decît, dacă cu obiectul său se da în același timp și un organ de cunoștință identic obiectului. Cunoștința era numai o oglindă a lucrurilor obiective, și de aceea tot ce există era, în filosofia veche, considerat prin această ca și adevărat.

Reciproc de asemenea, tot ce-i adevărat urma ca să existe (1).

Ideile lumii eterne nu puteau dar să formeze obiectul cunoștinței omului, dacă omul nu ar fi avut un suflet de asemenea etern, care să le oglindescă. Eternitatea nu se poate oglindi în ceva efemer și variabil cum este trupul material. Pentru a se ridica pînă la adevărata știință, omul trebuie să se identifice într-o ceva cu natura eternă a ideilor, să fie el însuși cu o parte a sa nemuritor. De aci nemurirea sufletească.

În dialogurile *Phădrus*, *Republica* și mai ales *Phădon*, pe lîngă aceste argumente aduse în sprijinul nemuririi sufletului, Platon mai adaugă încă următoarele: a) Argumentul scos din legea generală a alternației principiilor contrarii.

După această lege se dovedește lui Platon, că precum moartea succede vieții tot

(1) Comp. asupra acestui principiu fundamental al dogmatismului metafisic: Brochard; *De l'erreur*, II-a edit. (1897) pag. 13 și urm.

de asemenea viața trebuie să succedă morții: deci omul nu sfârșește prin moarte, ci dincolo de mormint îl așteaptă o nouă viață. Viața viitoare va fi iarăși anihilată și iarăși reîncepută, așa cum cere legea alternanții principiilor contrarii. *b)* Argumentul preexistenței. Acest argument e întemeiat pe aceea, că fie căruia om îi pare ca o amintire dintr'o altă viață convingerea despre certitudinea adevărilor matematice și principiilor metafisice. Experiența obișnuită a vieții nu ar ajunge pentru a produce o convingere așa de solidă, cum este cea pe care o avem pentru asemenea adevăruri; ele trebuiesc dar să ne fi fost cîștigate într'o viață anterioară și acum nu facem, zice Platon, decît să ni-le amintim. Viața anterioară probează însă, că sufletul e nelegat de vicisitudinile corpului și deci urmează să fie nemuritor. *c)* Un alt argument pentru confirmarea teorii despre ne-

murirea sufletului îl găsește Platon apoi în faptul, că sufletul este acela care comandă corpului și îi dă o unitate în actele sale. Mai decisiv îl considera însă dînsul în sfîrșit, *d)* argumentul, că sufletul, prin participarea sa la *ideia* însăși a vieții, devine prin aceasta de la sine inaccesibil morții. *Ideia* vieții nu poate suferi atributul muritor; și odată ce sufletul este împreunat cu *ideia* vieții, ne-am contrazice punîndu-l în legătură cu fenomenul morții. Acest din urmă argument revine, precum se poate ușor observa, la cele zise mai sus. Aceea ce-i logic adevărat, ziceau cei vechi, trebuie să și existe; aceea ce-i contradictoriu în logică să nu existe. *Ideia* vieții, am face o contrazicere de n'am considera-o eternă și deci și sufletul, fiind împreunat cu dînsa, urmează să existe etern (1).

(Va urma)

AROMÂNII ȘI ALBANEZII ÎN ATENA⁽¹⁾

După G. Weigand

În Atena am petrecut aproape trei luni, făcînd în acest timp și o excursiune la Români din Acarnania.

Departate este însă de mine gîndul de-a zugrăvi Atena ori obiceiurile populației sale.

Cartea mea este dedicată Aromânilor și problema mea era să caut urmele lor în Atena.

Nachi (2) căută repede compatrioți de-ai săi: erau vînzători de castane și dulcetuiri, care umblă stradele și să grămădesc la un colț de predilecție, unde 'și coc castanele și le vînd. Cu cîți am vorbit, toți erau de pe valea Aspropotamosului: erau băeți murdari, cu priviri șirete, cari duc cea mai mizerabilă viață, dormind în cite un colț, hrănindu-se cu pâine și măsline, pentru a

putea păstra ceva din parale. Lunile de vară le petrec în munții lor. Meseriași sunt puțini, cîți-va ciobotari, croitori și argintari. Negustori n'am putut găsi.

Dar între studențime sunt mulți Aromâni din Tesalia și Macedonia. De la sine se înțelege că acești domni sunt introduși în listele oficiale ca Elini. Unul dintre ei, cu care am legat o pretenie mai intimă și care 'mi-a dat cite-va explicații de preț relative la limbă, Vasili Vasilachi din Vovusa, întreat fiind de naționalitatea sa, a îndrăsnit să 'și zică Român. Din cauza aceasta a fost citat de mai multe ori și s'a stăruit pînă ce și el a spus că-i Grec! Dar eu le-aș da onorabililor domni de la universitate sfatul să meargă odată în cafenea «'H 'Αναπαύσης,» aproape de sta-

(1) Din volumul *Die Aromunen*

(2) Nachi era un Macedo-Român, servitor al d-lui Weigand.

(1) Ueberweg—Heinze *Grundriss der Geschichte der Philosophie* I (1886) pag. 169.

țiunea Laurion. Acolo pot asculta cu ce plăcere vorbesc limba lor aromână acei *καθηροί Έλληνας* de la Bitolia, Crușova, Neviesca, Clisura și alte locuri. Eu însu'mi am făcut acolo cunoștință cu cel puțin 40 Aromâni, dar dacă trebuie să dau crezământ celor ce mi le-au spus studenții, ei sunt peste 200. Fără îndoială toți sunt foc și pară pentru cauza grecească.

Intre profesori am găsit numai doi Macedo-Români: pe filologul Pantesidis din Crușova, care are o situațiune foarte influentă în universitate și, în treacăt zis, și a fost și profesorul de grecește al surorii împăratului Wilhelm II, și istoricul Spiridon Lampros, născut în Corfu, unde tatăl lui se refugiasse. Amîndoi și-au făcut studiile în Germania și, avînd cunoscutul talent al Aromânilor, au învățat perfect limba germană.

În Vuli, Cameră, sunt numai doi deputații aromâni: Hagigachi din Pertuli și Tache Ianuș din Vendista. Dacă așa dar elementul român din Atena dispare, cite-va documente neperitoare dau dovadă despre entuziasmul și jertfele pentru Elenism.

Mai nainte de toate trebuie numită admirabila Academie, o adevărată capod'operă de arhitectură, un cadou al merituosului baron Sina din Viena, care se trage din Moscopole. Păcat numai că de odată cu Academia n'a putut dărui și — academicieni. Mai departe, clădirea politehnicului s'a făcut pe cheltuiala cîtor-va negustori aromâni. O inscripție le spune numele: Sturnara, Mihail și Elena Toșița și George Averof. De la frații Averof se trag și monumentele pentru patriarhii Ariga și filosoful Corais, precum și o bogată donațiune a școalei tehnice pentru ofițeri. Bine-tăcătorului Toșița i-au înălțat în cimitirul Atenei un monument splendid, dar în mod ridicul numele locului natal Mețova l'au scris Messovon, pentru a-i da numelui un aspect mai grecesc.

Ca și Aromânii, au făcut și Albanezii multe donațiuni orașului Atena.

Elementul albanez, care într'o mare parte a Aticeii și Beotiei este preponderant, s'a susținut chiar și în Atena într'un colțișor, pe partea nordică a Acropolei. Locuitorii de aici se folosesc și azi de limba lor albaneză.

După numărătoarea din 1879 s'ar fi aflat în regatul Greciei numai 58.858 locuitori, care nu vorbeau grecește. Ce însemnează aceasta, nu'mi este lămurit. Dacă aceasta însemnează că se află 58.000 cetățeni, care peste tot nu vorbesc grecește, numărul este prea mare, dar dacă el cuprinde pe Albanezii și Aromânii, care se mai folosesc de limba lor, el este prea mic. Sunt doară, după Philippson, numai în Pelopones 90.000 Albanezi, care vorbesc încă limba lor.

Studenți albanezi sunt mulți, din Corcea, Berat și Elbasan mai ales. În viața studentească m'am introdus prin Efrem Ginnis, a cărui cunoștință o căutam pentru ca să deprind cu el dialectul de la Elbasan.

Noi Germanii cunoaștem pe studenții greci de la universitățile noastre mai cu seamă din partea lor cea mai bună. În medie, ei sunt silitori și profită în mod conștient de timpul petrecut în străinătate.

În societatea studenților macedo-români și albanezi, am putut să-i văd mai deaproape în public și în birt. Dar ce-am văzut și auzit aici, nu a putut să mă inspire de loc pentru tinerimea studioasă. Nu-i vorbă, ea nu benchetuește peste măsură, dar joacă în cărți și table pînă noaptea tîrziu.

Dacă se desfășură vre-o convorbire între studenți, poți fi sigur, că-i vorba de politică sau de femei. Cel mult mai poți auzi critice asupra profesorilor.

Pentru ca să nu dau o judecată unilaterală asupra studenților, am decis să vizitez o lecție. Cînd am intrat în vasta sală plină de auditori, am văzut surprins

că o parte mare de studenți avea pălăriile pe cap, fuma sau convorbea tare. Apăru profesorul, un domn bătrîn, și se urcă la catedră. A ținut ceva pînă să se potolească sala într'atîta ca să poți pricepe cuvintele profesorului. Dar observările vecinilor și mișcările lor împedica priceperea. În loc să devie ei mai liniștiți, provocară de mai multe ori pe profesorul să repeteze ce nu' priceuseră. Cîți-va studenți făceau notițe, cea mai mare parte ședea impasibilă. Nu-i mirare, de oare-ce între auditori se afla un număr măricel de copilandri, cari abia vor fi fost ajuns vîrsta de 16 ani. De unde să răsără serioșitatea? Vre-o 20 de minute înainte de 12 se ridică un sgomot de lovituri de bastoane. Eu am întrebat, ce însemnează aceasta: «voesc să iasă», a fost răspunsul laconic. Profesorul răspunse: «Mai avem 20 minute!» Sgomotul se potoli pentru alte vr'o 5 minute,

dar acum a trebuit să închee. Foarte deprimat am părăsit sala, care stă pe acelaș loc, unde odată școlarii entusiasmați ai lui Socrate ascultau vorbele sublimului bărbat.

Care-i cauza acestei aparițiuni triste? Răspunsul l'a dat d-l profesor Pantesidis în Ianuarie 1890, în Cameră. El arăta atunci, că Grecia are licee prea puține și prea mici care produc un material nepreparat, necopt. Da, asta-i cauza, nematuritatea. Iar cei ce au curajul de-a descoperi ast-fel de stări, trebuie să sufere a fi insultați în gazete.

Multe s'au făcut bine în tînărul regat, multe avînturi s'au luat, comerțul și industria înfloresc, știința are o seamă de reprezentăți, dar *parlamentarismul cel mai liber și nelimitat, goana unei mulțimi de advocați după popularitate și influență politică amenință desvoltarea sănătoasă a țării.*

**

CRONICA GENERALA

SECȚIUNILE LIGII

Dintre Secțiunile Ligii, următoarele funcționează regulat și continuă astfel a da concursul lor ideii, pentru care au fost înființate: 1) București, 2) Brăila, 3) Buzău, 4) Bruxelles, 5) Cîmpul-Lung, 6) Craiova, 7), Drăgășani, 8), Focșani, 9), Galați, 10, Odobezti, 11), Paris, 12) Ploești, 13) Predeal, 14) Rîmnicul-Sărat, 15) Sinaia, 16) Tîrgoviște, 17) Vaslui.

Au încetat ori-și-ce activitate Secțiunile din: Babadag, Botoșani, Calafat, Călărași, Cimpina, Caracal, Constanța, Corabia, Coșimbești, Fălticeni, Ocnele-Mari, Oltenița, Pașcani, Rîmnicul-Vilcii, Roman, Slănic, Tecuci, Tîrgu-Jiu, Turnu-Măgurele, Turnu-

Severin, Tîrgu-Neamțu, Tulcea, Dorobanțu, Urziceni, Berlin și Văleni de Munte.

Precum se vede, Secțiunile din orașe continuă a funcționa, iar cele ce au încetat activitatea lor sau s'au declarat chiar desființate, sunt mai ales Secțiunile din comune rurale și din orașele.

Acum de curînd, comitetul central trimise tuturor acestor Secțiuni circulări, dar pînă în momentul de față *Secțiunile din urmă n'au dat nici un răspuns*, iar cele ce se declaraseră mai dinainte desființate, nu și-au înaintat nici pînă astăzi comitetului central *registrele și conturile lor*, ceea ce în virtutea statutelor trebuiau să facă.

Așa d. p. Secțiunea din Tulcea persistă într'o neînțeleasă indiferență. D. N. Bo-

boianu, fostul ei președinte, încetînd ori-ce activitate în interesul Secțiunii și refuzînd constant a da comitetului central vr'o socoteală despre gestiunea d-sale, deși de repetite ori a fost somat spre acest sfîrșit, se cantonează într'o tăcere foarte păgubitoare atît Secțiuni cît și propriei sale reputațiuni.

Dacă se poate explica o asemenea atitudine în alte împrejurări, ea este pur și simplu incalificabilă cînd este în joc o instituție patriotică și onestă, cum a fost, este și va trebui să fie totdeauna Liga Culturală.

Dar precum am mai spus-o în altă parte, nădăjduim, că ori-cît de mari ar fi dificultățile locale, cele mai multe Secțiuni își vor reveni în fire și se vor grăbi a da semne de nouă viață, iar cele ce vor preferi a se considera și de aci înainte desființate, vor trebui să înțeleagă, că sunt *datoare* a se conforma dispozițiilor statutelor și sunt ținute a înainta registrele și socotelele lor comitetului central, autoritatea supremă a Ligii.

FEDERALISMUL ÎN AUSTRIA

Curentul federalist face progrese din ce în ce mai mari în Austria, și ceea ce este mai semnificativ, el cîștigă acum teren mai ales între *Germani*, cari decenii de arîndul se identificaseră cu centralismul.

«*Deutsch. s Volksblatt*», organul partidului social-creștin (antisemit), publică, sub titlul «*Poporul german în Austria*», în numărul său de Paști iarăș un lung și remarcabil articol, în care dovedește cu multă forță de raționament, că Germanii austriaci trebuie să ridice ei înșiși drapelul federalismului, dacă nu vor să ajungă azi mîne la discrețiunea Slavismului.

«Vorba e, zice numitul ziar, de un scut și de garanții de desvoltare pentru Germani. Vorba e, ca ei să se emancipeze de sub

nenorocita dilemă, ce există între naționalismul german și caricatura sa centralistă. De ce se tem naționaliștii noștri exclusiviști de federalism? Centralismul lor nu e național. Ca noi, Germanii, să putem fi tari în Austria, *trebuie să ne mărginim la teritorul nostru*. Centralismul nu numai că este în genere păgubitor, dar el ne pune și în situații false, și ne suge puterile din vine. În fața realității trebuințelor noastre și în fața adevărului evoluțiunii istorice, nouă *nu ne rămîne, decît să ne mărginim la teritorul locuit de noi, și să proclamăm federalismul național* (adică federalizarea imperiului *nu* pe baza hotarelor arbitrare ale provinciilor istorice, în cari naționalitățile sunt amestecate fără nici un sistem, *ci pe baza delimitării naționale a popoarelor, după hotarele lor etnice generale*. N. Trad.)

Federalismul corespunde prezentului real, pentru că *nu există* un imperiu austriac *german*, nu poate exista decît o Austrie a popoarelor ariene înfrățite; nu există individualități politice în sens pedant istoric; ci numai individualități naționale.

Germanul național nu poate constata dreptul celorlalte națiuni. Mărturisind federalismul arian, noi ne găsim pe tărîmul raporturilor firești și simple. Cel ce este prea mult bărbat de Stat, ca să poată pricepe că chestiunile mari nu se pot rezolvi decît cu mijloace simple, acela n'are să ne mintuiască nici odată.

Numai federalismul național al popoarelor Austriei poate face drum libertății, dreptății și împăcării reciproce. El singur corespunde ideii de naționalitate. Popoarele Austriei doresc din tot sufletul lor pacea națională, iar interesele Germanilor din Austria sunt identice cu ale celorlalte popoare. Noi Germanii vom avea viitorul, pe care ni-l vom face. Internaționala neagră, roșie sau aurie (clericalismul, socialismul și iredentismul german) ne lasă reci. *Noi*

avem trebuință de un federalism național, pentru-că numai el este pentru noi o resurrecțiune.»

TOPONIMIE ROMÂNEASCA ÎN MACEDONIA

Citim în «Gazeta Macedoniei:»

Credem interesant pentru cititorii noștri de a reaminti aici numele mai multor comune românești din Epir de la granița turco-greacă, care este teatrul conflictului dintre cele două State învecinate.

Mețova, sau *Aminciu*, 12.650 loc. *Votonosi*, 450 loc. și *Ameru* 1.000 loc.

Sa-Marina, 12.000 loc., *Smixi*, 1.750 loc., *Avdela*, 4 500 loc., *Perivoli*, 6.000 loc., *Floru* sau *Flambura*, 1.500 loc., *Cerneși*, 1 800 loc., *Macrini* 900 loc., *Grebeniți*, 3.400., Comunele: *Calote*, *Cuculi*, *Drestinic*, *Civdila*, *Camia*, *Cavalari*, etc. cu 2.300 loc.

Pe râul Băeasa: *Băeasa* cu 2.200 loc., *Laca* (*Laișta*) cu 6.000 loc., *Leastanita* (*Lesnița*) cu 2.500 loc., *Scamnili* și *Peclari* cu 600 loc.

La Nord de *Sa-Marina*:

Paleoseli cu 2.600 loc., *Furca* cu 2.300 loc., *Ianina* cu 10.000 loc., români, *Argbirocastro* cu 3.500 loc. (*Livăzi* cu 4.300 loc., *Muscele* (grecește: *Miskeli*), *Brădelu*, *Zagori* cu 42 de sate românești cu o populațiune de 25.000 locuitori, *Săracu*, cu 8.000 loc., *Prosvala*, *Falibori*; *Armata* cu 500 loc., *Turia* cu 3.700 loc., *Paltinu*, cu 500 loc., *Grebena*, *Disicata*, cu 1.750 loc., *Elasona* cu 760 loc., români; *Cornu*, cu 2.000 loc., *Breaza* cu 1.850 loc., *Sesu*, *Bozova*, *Veloni*, *Tiști* *Zipinița*, *Lăbăniți*, *Păzi* cu 1.580, *Drăgari*, *Dobrinovacu* 1.550 loc., etc. etc.

În unele din aceste comune sunt și școli românești, ca la *Mețova*, *Sa-Marina*, *Perivoli*, *Avdela*, *Grebena*, *Grebeniți*, *Armata*, *Floru*, *Cerneși*, *Băeasa*, etc.

Numele românești ale acestor comune au fost schimbate de Greci. Ast-fel:

<i>Cornu</i> grecește	<i>Krania</i> .
<i>Disicata</i>	» <i>Discatas</i> .
<i>Paltinu</i>	» <i>Baltimos</i> .
<i>Ameru</i>	» <i>Milia</i> .
<i>Brădetu</i>	» <i>Vradeton</i> .
<i>Aminciu</i>	» <i>Messovon</i> .
<i>Băcașa</i>	» <i>Vouvousa</i> , etc.

«LIBERTATEA» ÎN UNGARIA

Pînă aci în Ungaria nu era permisă vînzarea ziarelor pe stradă, așa numitul *colportaj*. Acum în urmă, ministrul unguresc prin o «ordonanță» dispune, că vînzarea pe strade e liberă, *dacă procurorii vor da proprietarilor de ziare voie să-și vînză și în acest chip ziarele . . .* Dar 'ca să nu credeți că e șagă, iată ce se zice, între altele, în acea faimoasă «ordonanță»: *Concesiunea pentru colportaj se poate da înainte, pe timp de opt zile. Editorul este obligat, ca înainte de a pune ziarele sale în vînzare pe strade, să trimită o copie parchetului spre cenzură. Parchetul este în drept, ori de cîte-ori va găsi în vr'un număr de ziar motive de ură în contra unei rase sau clase, să oprească vînzarea aceluia număr pe strade» . . .*

Care va să zică cenzură rusească în mult prea mărta patrie a libertăților? . . .

BOCETE UNGUREȘTI

Austriacii nu au avut nici-odată simpatiile Ungurilor, dar nici aceștia nu prea erau iubiți în Austria. În timpul din urmă însă, Ungurii nu numai că nu sunt iubiți dincolo de Laita, dar sunt chiar antipatici Austriacilor. Așa se plîngea mai deunăzi un ziar maghiar, «*Magyar Hirlap*», zicînd:

«Guvernele noastre n'au reușit la nimic în Austria. Nici atîta nu le-a succes măcar: să cîștige pentru noi simpatiile uneia sau alteia dintre naționalitățile de acolo. Ast-fel, azi nu numai că în Austria nu se mai găsește partid filo-maghiar dar nici în afară de parlament, în populație, nu se mai găsește o urmă măcar de simpatie pentru noi, Ungurii. Ne putem deci face o idee, cît de mult îi animează pe Austriaci gîndul de a ține seamă de interesele Ungariei.

Suntem izolați, și ceea ce e mai întristător: suntem desarmați. Ca situația să fie limpede, nu mai trebuie decît să ne predăm fără împotrivire

meșterului Badeni, să facă cu noi ce va voi și cum va cere interesul austriac.»

Plinsetul acesta al celebrului în fuduliă ziar unguresc pornește din considerația, că guvernul austriac nu mai vrea, ca Austria să suporte precumpănitoarea parte în cheltuețile comune ale federațiunii austro-ungare.

STRĂINII DESPRE NOI

Citim în *Foaia Poporului* din Sibiu: În *Stuttgart*, în Germania, ese acum în broșuri o carte: «*Die Erde und ihre Völker*» («Pământul și popoarele lui») în care despre noi Români se scriu următoarele:

Pe lângă Slavi, Români cunt cei mai primejdioși dușmani ai Maghiarilor. Acest popor are majoritate mare în 20 de comitate ale țării; în deosebi în Ardeal întreze cu 7% toate celelalte popoare ale țării. Afară de țările coroanei ungare, locuiesc Români în Bucovina, în regatul României și în sfârșit și dincolo de Dunăre: în Serbia, Bulgaria și Rumelia, adică în vechea Tracie și Macedonie. Este un popor atît de spornic încît a cuprins locul Maghiarilor, cari au scăzut în Ardeal și ținuturile învecinate ale Ungariei. Români se țin parte de religiunea gr.-or., parte de cea gr.-cat. Prin propaganda cuceritoare a *femeilor lor frumoase* contribuie Români la desnaționalizarea multor Slavi, pe cînd în Transilvania-Ungaria, unde au vecini pe Nemți — dar numai aici, — pier văzînd cu ochii.»

Aceasta din urmă afirmațiune este inexactă, pentru-că de fapt nicăeri în Transilvania Români nu dau îndărăt față cu Nemții. Mai mult decît atît:

Români nu numai că nu pier de loc, ci în toate părțile se înmulțesc, de ceea-ce se plîng și Maghiarii și Sașii de-opotrivă.

ALTA CONCESIE CEHILOR

Ziarele vieneze anunță, că contele Badeni ar fi hotărît, sau mai bine zis ar fi promis Cehilor a le face și alte concesiuni de caracter național, așa între altele ar fi vorba că la *Brünn*, capitala Moraviei să se înființeze o universitate cu limba de propunere cehă. Cu chipul acesta Cehii ar avea două universități naționale, (cealaltă e la Praga), și o veche dorință a lor ar fi astfel satisfăcută.

Toate bune, dar pretenția fundamentală a Cehilor era restabilirea Statului boem, iar despre acesta nu se pomenește nimic. Se vede tot mai lămurit, că politica guvernului austriac față cu Cehii este a le da *compensațiuni* de altă ordine, în locul mult accentuatului drept public al Boemiei. Cu toate acestea, e de prevăzut că Cehii nu consideră aceste concesiuni vremelnice decît ca o tendință de a-i mulcomi pentru moment. Dacă nu Cehii tineri, de sigur *Omladinistii* vor continua și de aci încolo a pretinde o formă de Stat fie pentru *fă-rile* boeme, fie pentru *poporul* ceh.

NOTIȚE DIVERSE

NOUA INVENTIUNE A DOCTORULUI KOCH.

Lumea a devenit cam sceptică față cu numele celebrului bacteriolog Koch. Publicațiunea sa sen-

sațională de acum câți-va ani, care afirma posibilitatea vindecării tuberculozei cu ajutorul preparatului «*tuberculină*,» inventat de el, rămase fără succes. De aci o decepțiune generală și un scepticism față cu invențiunile numitului bacteriolog.

Revista medicală «*Deutsche medizinische Wochenschrift*» aduse în unul din numerile sale din urmă o nouă publicațiune a doctorului Koch despre vindecarea ofteice prin o nouă «tuberculină.»

Autorul afirmă, că noul preparat are o acți-

une nimicitoare asupra *bacililor* tuberculozii și că într'adevăr la mai mulți bolnavi s'ar fi constat, după injecțiunea acestui preparat, o «amelioreare.»

Cercurile științifice însă sunt foarte rezervate față cu această nouă invențiune.

INFORMATIUNI

Cu începere de la 6 Aprilie apare în Oradea-Mare «*Foia Literară*», sub direcțiunea doamnei *Lucreția Rudow-Suciu*.

În «*cuvîntul redacțional*» se zice:

Scopul nostru este să întemeiem o revistă, care fiind ieftină, să poată străbate și în păturile care pînă acum nu pot fi părtașe la mișcarea literară a poporului român.

Asupra acestei mișcări vom da regulat notițe scurte și esențiale și, pe lingă aceasta, vom face loc producției originale, care la noi a devenit foarte sfioasă.

În mișcarea culturală se ivesc din cînd în cînd chestiuni, a căror importanță ne va obliga să le discutăm într'o formă clară și populară.

A spune mai mult, ar însemna a spune lucruri de prisos. Căci de la sine se înțelege, că ne vom sili a face lucrările noastre și *plăcute*, nu numai folositoare.

Numărul întiiu al acestei reviste se presintă bine și ținem a îndemna pe cititorii noștri să-o aboneze, pentru-că o asemenea revistă este o neapărată trebuință pentru poporul românesc de peste munți, și are, cel puțin la început, nevoie de sprijinul tuturor celor ce știu s'o aprecieze.

Din parte-ne dorim «*Foii Literare*» viață lungă și prosperă.

Banca românească din Transilvania, «*Albina*», a ținut la 27 Martie c. a 24-a a sa adunare generală. Din raportul consiliului de administrație se vedește, că rulmentul care în 1872 era de 2.713.134 fiorini s'a ridicat în anul 1896 la cifra de 30.021.595 fiorini, zi: *treizeci și șase milioane de fiorini*. În cei 24 de ani de cînd există acest institut de credit, el a dat pentru scopuri culturale românești peste 72.000 fiorini.

Suma totală a împrumuturilor acordate de acest institut, de la înființarea sa în 10 Aprilie 1872 și pînă la 31 Decembre 1896, este de 129.843.740 fiorini.

Dividendul acțiunilor este în termen mediu de 12%.

În momentul cînd atențiunea puterilor în toate țările este atîntită asupra evenimentelor grave

ce se desfășoară în Orient, credem de datoria noastră a reaminti cititorilor noștri, că există o lucrare recentă, în care vor găsi detalii precise asupra acestor probleme atît de complexe ce sunt de deslegat în Creta, în Grecia, în Turcia, în Armenia și în Balcani.

Lucrarea aceasta, *L'Europe politique* de d-l *Léon Sentupéry*, fost șef de cabinet la ministerul de justiție în Paris, membru de onoare al Ligii Culturale, (editor Lecene & Oudin, Paris), a obținut un mare succes în Europa. Trebuie să adăogăm, că autorul este un amic sincer și hotărît al Românilor, și că a apărut în termenii cei mai călduroși revendicările fraților noștri de peste munți. În baza lucrărilor sale în acest sens, a fost ales prin aclamațiune membru de onoare al *Ligii pentru unitatea culturală a Românilor*.

Cititorii noștri vor găsi în această operă însemnată diversele aspecte sub cari se presintă cestiunea orientală, precum și aprecieri din cele mai judicioase.

Etymologicum magnum Romaniae a făcut obiectul unei discuții vii în Academie. Mai mulți membrii au găsit că lucrarea înaintează prea încet. M. S. Regele încă a exprimat, într'o cuvîntare rostită în Academie, dorința, ca această lucrare să se sfîrșească cît mai curînd.

Ziarele ungurești sunt foc și pară, pentru-că văpsitorii germani cari văpsesc grilajul unui parc public din Budapesta au atîrnat pe acel grilaj un afiș cu inscripția nemțească «*Angesträichen*» adică *vopsit*, afiș ce servă publicului spre a se feri a-și murdări hainele cu colorile încă lipicioase. Ziarele ungurești nu pot înțelege «obraznicia» acestor lucrători, și unul din ele zice: recomandăm atențiuni primarului acele frumoase litere gotice și suntem convinși că și el se va supăra de această *propagandă germană*!!..

Comitetul «*Societății Rîndunica*» pentru încurajarea industriei și comerțului face cunoscut, că loteria, cu toate numerile cîștigătoare, ce organizase, s'a tras ieri, 6 Aprilie a. c., — și invită pe toți cari au bilete a veni să și primească obiectele, în Strada Grozăvești No. 11 (în vila din grădină.)

Dacă lupta Românilor din Transilvania, Ungaria, și Bucovina se susține în contra tuturor piedicilor, ce i se pun de către Unguri și de către alte neamuri, aceasta se datorește, în mare parte, presei române de acolo.

Ziarele românești sunt încă armele cele mai puțin știrbite de către violența maghiară, cu toate că procesele de presă se țin lant.

Dacă ne dăm seama de dificultățile enorme cu cari au să lupte aceste ziare sub jugul despotismului maghiar, dacă ținem seamă că aceste ziare luptă pentru drepturile la viață ale limbii și naționalității noastre, ușor vom înțelege, că este o datorie patriotică pentru fie-care Român a sprijini, în marginile puterii sale, aceste ziare.

Spre acest sfârșit consiliem pe toții Românii de inimă, și cari se găsesc în pozițiuni avantajoase, să sprijinească ziarele de peste munți și din Bucovina abonându-se și făcând propagandă de abonamente în cercurile cunoștințelor lor.

Suntem o țară liberă și bogată și e o datorie pentru noi, să sprijinim pe aceia, care țin încă sus și tare drapelul Românismului dincolo de hotarele Statului Român.

Pentru orientarea publicului nostru înserăm aici condițiunile de abonament la ziarele românești din Austro-Ungaria:

Deșteptarea, *Gazeta pentru popor, apare de două ori pe lună, Cernăuți.*

Abonament pe un an 8 Lei

Adresa: *Administrația Deșteptării, Strada Palatului Țării 14, Cernăuți, Bucovina.*

Dreptatea, *ziar cotidian, Timișoara.*

Abonament pe un an 40 Lei

» pe șase luni 20 »

» pe trei luni 10 »

Adresa: *Administrația ziarului «Dreptatea», Timișoara (Temesvar), Ungaria.*

«Foaia Poporului», organul pentru popor al partidului național de peste munți, apare odată pe săptămână cu bogat material politic și economic și cu ilustrațiuni, în Sibiu.

Abonamentul pe 1/2 an 7 Lei 50

» 1 » 15 Lei.

Adresa: *Administrația «Foi Poporului» Sibiu (Nagy-Szeben) Transilvania. («Tipografia» soc. pe acțiuni).*

Gazeta Bucovinei, apare de două ori pe săptămână, Cernăuți.

Abonament pe un an 25 Lei

» pe șase luni 13 »

» pe trei luni 7 »

Adresa: *Administrația ziarului «Gazeta Bucovinei», Cernăuți (Czernowitz) Austria.*

Gazeta Transilvaniei, ziar cotidian, Brașov.

Abonament pe un an 40 Lei

» pe șase luni 20 »

» pe trei luni 10 »

Adresa: *Administrația ziarului «Gazeta Transilvaniei», Brașov (Brassó), Transilvania.*

Tribuna, ziar cotidian, Sibiu.

Abonament pe un an 40 Lei

» pe șase luni 20 »

» pe trei luni 10 »

Adresa: *Administrația ziarului «Tribuna» Sibiu (Nagyszeben) Transilvania.*

Tribuna Poporului, ziar cotidian Arad.

Abonament pe un an 40 Lei

» pe șase luni 20 »

» pe trei luni 10 »

Adresa: *Administrația ziarului «Tribuna Poporului», Arad, Strada Aulich (Adam), Ungaria.*

Abonamentele se fac în modul cel mai simplu trimițându-se prețul prin mandate poștale la adresele indicate.

BIBLIOGRAFIE

Publicațiuni primite la redacția Ligii Române

Septimiu Sever Secula, *Românii în revoluțiunea lui Gheorghe Dosa (1514), Studiu din istoria Românilor de peste munți.* Se găsește la toate librăriile. Prețul 1 leu 50 bani.

AMICUL PROGRESULUI ROMÂN

Sumarul No. 5—6

Științe—*Științe și Psihologie.* Epidemiile psihice și mulțimea criminală—*Occultismul în Reviste,* Sensibilitatea la distanță. Exteriorisația sensibilității. Spiritele care se manifestă bătând în ăiduri, mobile etc. (spirilisme) demascate—*Idioții Savanți.—Ostrovul Bătinu.*

Ecouri Științifice Durata existenței la animale. Medicina Populară.—Vaccinul și vaccinatul.—Pentru a slăbi.—*Carnetul doctorului.—Copii care tipă.*

Economia Domestică.—Răbdarea Regularit. muncii. Progresele Alcoolismului.

Asigurări.—*Asigurarea contra accidentelor.—Asigurarea individuală.*

Construcțiuni Nautice.—O barcă care nu se poate cufunda (cu o ilustrație).

Opiniuni asupra caracterului animalelor.—Boul (cu o ilustrație).

Agricultura.—Arăturile.

Avicultura.—Igienă păsărilor de curte

Alimentațiune.—*Alimentația mineralistă.*—Despre rolul fosfatelor în nutrițiune.

Igienă Animalelor.—Desinfecțarea grajdurilor staulelor, salașelor etc.—Muștele și Vitele.—Distrugerea cuiburilor de viespe.

Vinicultura.—Floarea vinului.

Viticultura.—*Filoxera* viței indigene pentru vița americană.

Industrie.—Bogățiile Români din punctul de vedere mineral și industrial.—Industria laptelui în România.

Industria Națională.—*Industria Pescăriei.*—Conservarea de pește.

Știri industriale agricole și comerciale.

Diverse. Despopularea Satelor.

Rețete folositoare.—*Loțiune pentru a albi pielea.*

Bibliografii.

Suplimentul Literar { Catirgul din San-Ildefoso (nov.)
Licitatiia (novelă)
«Nașc știe: nașa să vie (snoavă)
Pastardul (roman.)

REMEDIU NOU!!!

CAPSULE ESENȚIALE

APROBATE DE ONOR. CONSILIUL SANITAR SUPERIOR PRIN DECRETUL NO. 3.642

Capsulele esențiale preparate de Iordar Bogdan farmacist, fost șef de lucrări în laboratorul facultății de medicină, sunt recunoscute pînă astăzi ca cel mai bun remediu contra boalelor de piept ca: ftizie pulmonară, bronșită, tuse, catar, laringită cronică, astmă.

Eficacele acestui medicament au fost dovedite prin memorii științifice, comunicate la congresele din Berlin și Paris de d. Dr. Z. Petrescu, profesor la facultate, medic inspector general, șef al spitalelor și de alte somnități medicale.

La fiecare flacon este alăturată o instrucțiune detaiată.

Prețul unui flacon mare Lei 4, mic Lei 3.

Depozit pentru București la drogheria și farmacia Brus.

Depozit principal la: farmacia Coroana României.

IORDAN BOGDAN.
Turnu-Severin

Importă mult ca să știi cărui atelier să te adresezi cu toată încrederea ca să ai o rochie cu adevărat foarte elegant croită și confecționată efin.

Adresați-vă dar cu toată încrederea la atelierul de rochi și ori-ce confecțiuni de dame

MME LAURENTINA D'ANDRÉE

STRADA MIHAI-VODĂ, 70

În acest atelier se efectuează după croială franceză orice rochi de oraș, de vizită, de bal; corsage, jupe, pelerine, jachete, mantile, etc., asigurînd onorata clientelă pentru lucru foarte îngrijit și cochet după cele mai noi jurnale pariziene, cu prețuri moderate, rivalizînd, în ceea-ce privește confecțiunea, cu cele mai mari ateliere similare.

SPECIALITATEA ÎN ROCHII DE NIREASĂ, ROCHII DE DOLIU ÎN 12 ORE

Notați bine adresa: STRADA MIHAI-VODĂ, 70.

O DAMA CU DINȚI FRUMOȘI nu poate fi urită. Dinți

frumoși va avea, cine va întrebuița *pasta de dinți* compusă de *Al. Bozoceanu*, farmacist, București.

Prețul unui borcan 1 leu 25 bani.

Pentru suma de lei 7,50, trimiși cu mandat poștal, se trimit 6 borcane franco în ori-ce parte a țării.

Adresa: AL. BOZOCEANU
Farmacist București, Strada Clemenței

MAGASINUL ȘI ATELIERUL DE ÎNCALȚĂMINTE

(FOST REISS)

CALEA VICTORIEI 24 VIS-A-VIS DE LIBRĂRIA SOCEC

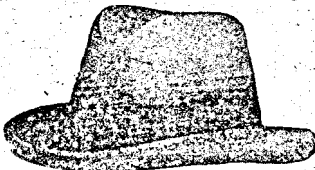
Are onoare a aduce la cunoștința onor. public și în special vechii noastre clientele că este asortat pentru sezonul de primă-vară și vară cu tot felul de încălțăminte fină de prima calitate pentru *dame bărbăți și copii*. Confecțiune proprie, calitatea garantată, lașoane moderne și după gust. Specialitate de încălțăminte galbenă. În atelierul meu se primește ori-ce comande efectuate în 24 ore. Expediție promptă pentru provincie prin corespondență.

Conducerea magazinului și atelierului este încredințată cunoscutului specialist, d. I. E. Ionescu vechiul angajat al magazinului.

PĂLĂRII

Sub semnatul fac cunoscut la onor. public și în special numeroasei mele clientelă că: pentru sezonul de primă-

Serviciu cinstit, prețuri moderate, expediție în provincie arătînd măsura în centi-metri.

PĂLĂRII

vară mi-am asortat magazinul cu pălăriile cele mai moderne, moi și tari în formele și culorile cele mai noi.

N. LUPAN